

küsimused

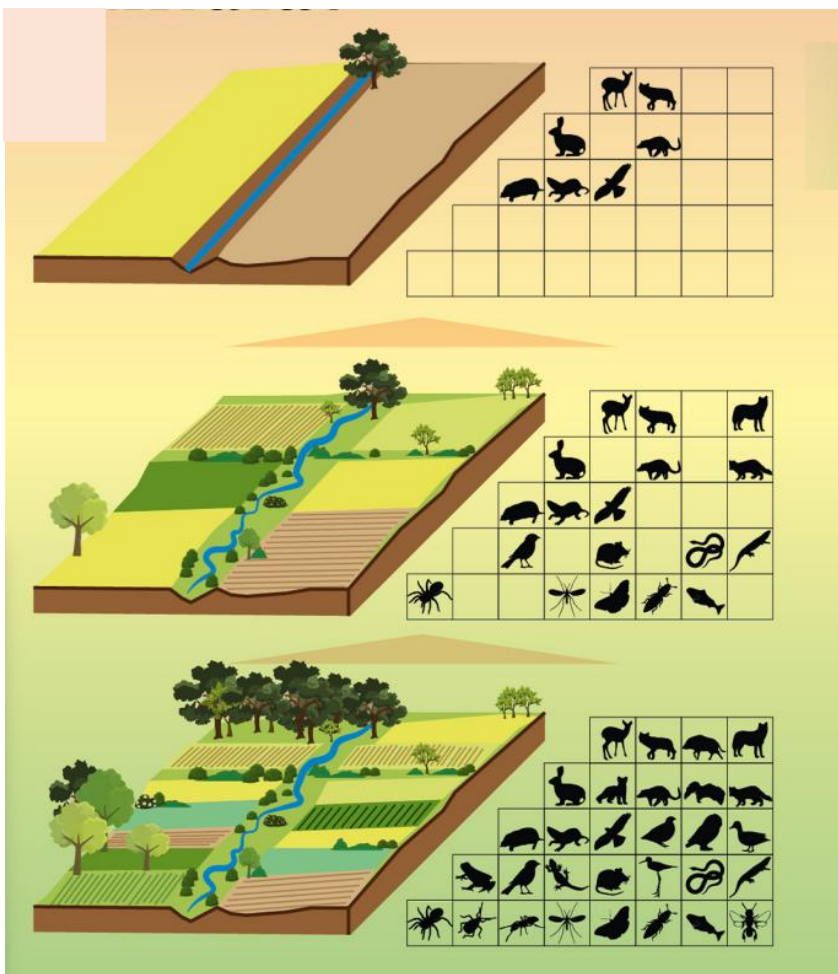
Õpilase ees- ja perekonnanimi _____

Kool _____ Klass _____

Aineõpetaja/juhendaja (d) _____ Punkte _____/91,5 punkti

Valikvastuste korral kirjutage õige täht/tähed vastuseks ette nähtud lahtrisse.

1. Uuri erinevaid põllumajandusmaastike elurikkust kirjeldavaid jooniseid ja vali igasse lausesse kas A - rohkem või B - vähem. 5 punkti

Joonis: <https://www.loodusajakiri.ee/kuidas-kujundada-kahjurikindlat-pollumajandusmaastikku/>

1. Mida vähem on maastikuelemente, seda _____ on erinevaid liike.
2. Mida vähem on putuktoidulisi loomi, seda _____ on kahjurputukaid.
3. Mida rohkem on erinevaid maastikuelemente, seda _____ tuleb kasutada pestitsiide.
4. Monokultuursel põllul on _____ kahjurputukaid.
5. Märjalad seovad _____ süsinikku.

2. Arvuta organismide biomass, kasutades ökoloogilise püramiidi energia ülekande reeglit. 4 punkti

Palju räimi (kg) peab ära sööma hallhüljes, et tema biomass suureneks 0,6 kg?

Palju zooplanktonit on aga räimedel vaja tarbida, et hallhüljes saaks sel juhul söönuks?

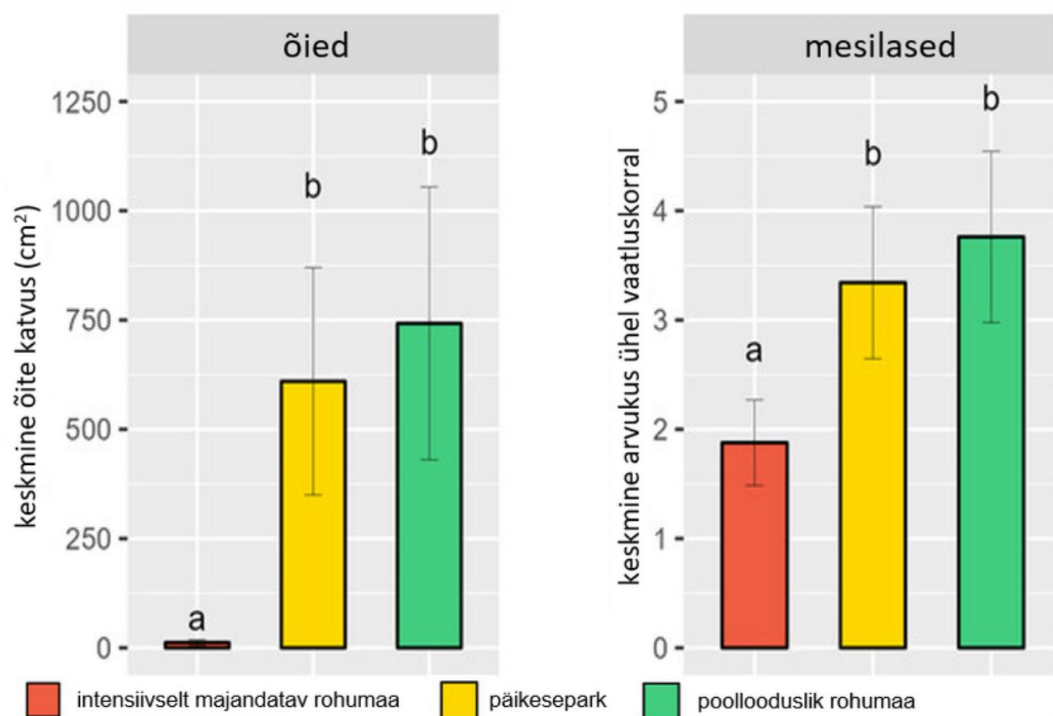
3. Vasta küsimustele joonisel on toodud graafikute põhjal, mis iseloomustavad intensiivselt majandava rohumaa, päikesepargi ja pool-loodusliku rohumaa elustikku. 4 punkti

3.1. Kas elurikkuse seisukohalt oleks päikeseparke mõistlik rajada

A. pool-looduslikele rohumadele või B. intensiivselt majandatavatele rohumadele?

Vastus	

3.2. Missuguses elupaigas on mesilaste arvukus kõige väiksem (A või B). Too kaks põhjust, mis võiks olla selle põhjuseks.

<https://novaator.err.ee/1609840500/paikesepark-voib-polluelustikku-mitmekesistada>

Arvukus on kõige väiksem: _____

Põhjendus:

1) _____

2) _____

4. Reasta elu organiseerituse tasemed alustades suurimast.

4,5 punkti

kooslus, biosfäär, organism, rakk, ökosüsteem, kude, elundkond, populatsioon, organ.

5. Siilid on aedades tegutsevad inimkaaslejad liigid, kelle arvukus on viimastel aastatel oluliselt vähenenud. Vali järgnevatest lausetest välja yaled vastused.

3 punkti

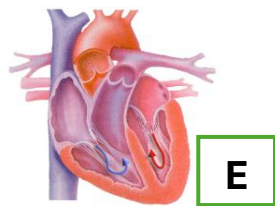
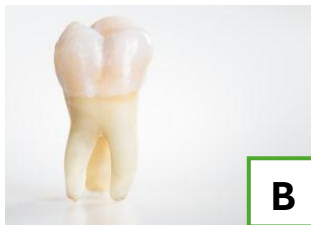
- A. Eestis on arvukam harilik siil, kaelussiili esineb vähem.
- B. Siil on putuktoiduline loom.
- C. Siilile sobib korras aed, kus kogu muru on pügatud madalaks.
- D. Siilidele on soovitatav jätta piima
- E. Siil kuulub roomajate klassi.
- F. Siilide hukkumise peamiseks põhjuseks on autoliiklus ja niitmine.

Vastus			

6. Leia iga organismi või organi juures, millise eriala inimene sellega tegeleb.

4 punkti

botaanik, ornitoloog, kardioloog, mükoloog, stomatoloog, entomoloog, mikrobioloog/bakterioloog, lepidopteroloog

- A. _____ B. _____ C. _____
- D. _____ E. _____ F. _____
- G. _____ H. _____

7. Milline fotosünteesi kirjeldav võrrand on õige?

5 punkti

- A. $6 \text{ CO}_2 + 6 \text{ O}_2 + \text{valgusenergia} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6 \text{ H}_2\text{O}$
- B. $6 \text{ CO}_2 + 6 \text{ H}_2\text{O} + \text{valgusenergia} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6 \text{ O}_2$
- C. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6 \text{ O}_2 + \text{valgusenergia} \rightarrow 6 \text{ CO}_2 + 6 \text{ H}_2\text{O}$
- D. $6 \text{ CO}_2 + 6 \text{ H}_2\text{O} + \text{valgusenergia} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12} + 6 \text{ O}_2$

Vastus	

7.1. Mida saab taim fotosünteesi käigus glükoosist. Too kolm näidet.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

8. Põdrakärbsed on suve lõpus välja ilmunud tüütud putukad, kes häirivad marjuliste ja seeneliste metsaretki. **3 punkti**

Missugused järgmistest põdrakärbeste kohastumustest on õiged?

- A. Imetaja verd söövad ainult emasloomad.
- B. Laskudes peremeesloomale, murduvad kärbestel tiivad.
- C. Peale põdrakärbeste, leidub Eestis ka hirvekärbsed ja pääsukärbsed.
- D. Põdrakärbsed eritavad verd imedes vere hüübimise vastast ainet.
- E. Põdrakärbsed arenevad otsese arenguga.

Vastus			

9. Otsusta, kas organism on autotroof, heterotroof või mõlemad. Kirjuta organism õigesse lahtrisse. **6,5 punkti**

sinilill, suitsupääsuke, soolekepike, aafrika elevant, roheline kärbseseen, mügarbakter, roheline silmviburlane, tsüanobakter, rohevetikas, pärm, huulhein

Autotroof	Heterotroof

10. Tunne pildi järgi ära Läänemere karbid ja kirjuta tema liiginimi pildi alla. **3 punkti**

1. _____

2. _____

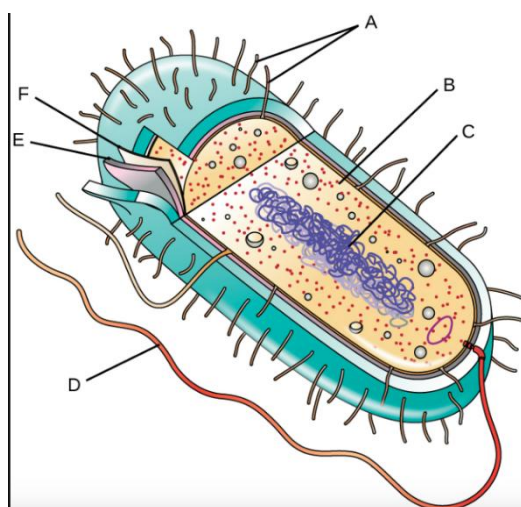
3. _____

11. Kõik elusorganismid on rakulise ehitusega. Otsusta iga organismi puhul, millised raku osad on nende rakkudes, märgi vastavasse lahtrisse ristike. Iga vale otsus -0.25 punkti. 10,5 punkti

Liik/raku osa	Tuuma-membraan	Pärilikkus-aine	Rakukest	Kloroplast	Tsütoplasma
Kiritigu					
Soolekepike					
Veinpunane pilvik					
Amööb					
Rukkilill					
Sinivaal					

12. Joonisel on kujutatud bakterirakku. Millistele raku osadele on joonisel tähtedega viidatud?

- A. _____
 B. _____
 C. _____
 D. _____
 E. _____
 F. _____

6 punkti

13. Vali antud liikidest õiged organismid ja koosta 4- lüliline toiduahel Läänemeres. Märgi ka nooled. 3 punkti

klorella, seinakorp, vesikirp, keldrikakand, sametlest, kilu, Peipsi tint, jõesilm, tursk, iguaan, latimeeria, merikotkas, keiserpingviin, sinivaal.

14. Otsusta, kas tegemist on viiruse (V) või bakteri (B) põhjustatud haigusega. Märgi vastav täht haiguse juurde. 4 punkti

Covid-19 - _____	Tuberkuloos - _____	Puukentsefaliit - _____
Koolera - _____	Punetised - _____	Borrelioos - _____
AIDS - _____	Ohatis - _____	

15. Leia igale taimerühmale loetelust sobivad näited.

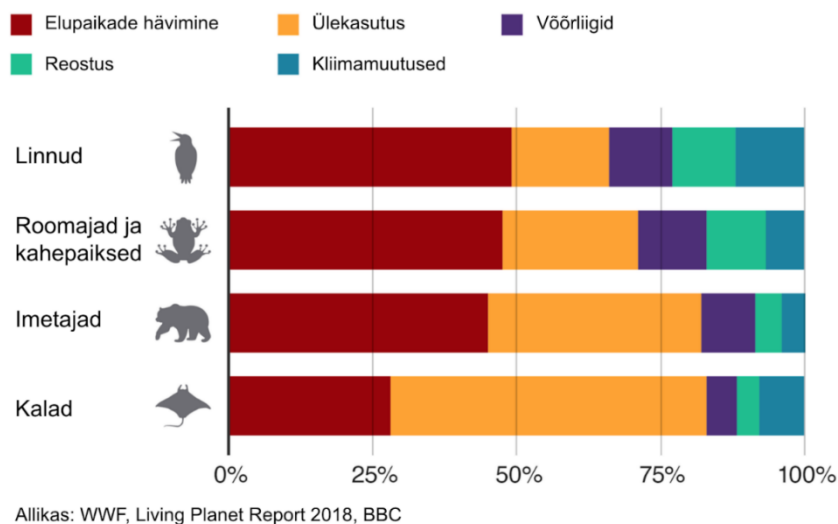
8 punkti

agarik, islandi käokõrv, huulhein, põisadru, helvik, karusammal, sarapuu, raunjalg, tuletael, kilpjalg, palmleht, jugapuu, kuhikmürkel, seinakorp, kassikäpp, nulg

Organismirühm	Liik
Vetikad	
Sammaltaimed	
Sõnajalad	
Paljasseemnetaimed	
Katteseemnetaimed	
Seened	
Samblikud	

16. Vaata 2018. aasta “Living Planet Report” joonist ja leia selle põhjal vastused järgmistele küsimustele.

3 punkti

Mis on liikide hävimise kõige määravam tegur?

Missugusele elustiku rühmadele mõjuvad võõrliigid kõige vähem?

Ligikaudu mitu protsenti on kliimamuutuste mõju lindudele?

17. Leia igale selgrootute loomade rühmale sobivad näited.**8 punkti**

meritähht, vihmauss, hüdra, jõekäsn, järvekarpp, meririst, võsapuuk, liimuksolge, merisiilik, meriroos, kiritigu, herilane, keldrikakand, vesikirp, põldnälkjas, metsakuklane

Selgrootu looma rühm	Selgrootu loom
Käsnad	
Limused	
Ümarussid	
Rõngussid	
Okasnahksed	
Ainuõõssed	
Kiletiivalised	
Vähid	
Ämblikulaadsed	

18. Kas joonisel on kujutatud taime- või loomarakku?**4 punkti**

Põhjenda oma otsust kahe tunnusega.

Pildil on _____

Põhjendus:

1) _____

2) _____

19. Paljudel riikidel on olemas sümboolsed rahvusliigid – linnud, loomad ja taimed –, keda kasutatakse riiklike sümbolitena näiteks lipul, vapil, rahatähtedel ja markidel. Kirjuta igale organismirühmale Eesti rahvusliik.**3 punkti**

Taim - _____

Kala - _____

Liblikas - _____